

Lesbrief bij de voorstelling “Beestenspul”



© Het Verhalenbedrijf
Postbus 107
7400 AC Deventer
Tel: 0570-600785
www.vertellen.nl

Lesbrief Beestenspul

Binnenkort gaat u met uw leerlingen naar de voorstelling 'Beestenspul' van het Verhalenbedrijf uit Deventer.

Marco Holmer is de verteller in deze voorstelling.

Deze lesbrief is bedoeld om van het bezoek aan deze voorstelling meer te maken dan een kort moment in het theater of in de aula van de school. De lessuggesties ter voorbereiding zijn vooral bedoeld om de leerlingen nieuwsgierig te maken naar de voorstelling en hen door de voorbereiding in staat te stellen gericht te kijken en te luisteren. Na de voorstelling kunnen de lessuggesties worden gebruikt om met de leerlingen van gedachten te wisselen over de voorstelling. De waardering hoeft niet bij iedereen hetzelfde te zijn, want een voorstelling of ander kunstproduct kan iemand heel verschillend raken en op een verschillende manier aansluiten bij eigen ervaringen. De opdrachten uit deze lesbrief zijn ook bedoeld om de eigen creativiteit van de leerlingen aan te spreken.

Wij wensen u veel plezier met de voorstelling en veel succes in het uitvoeren van de lessuggesties met uw leerlingen.

Met vriendelijke groeten,
Het Verhalenbedrijf Deventer

Inhoud van deze lesbrief

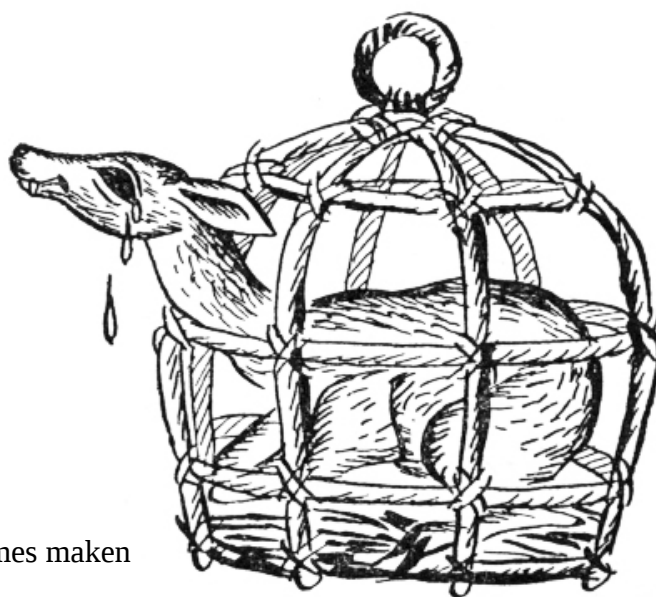
A. Inleiding

B. Voor de voorstelling

1. Tijger
2. Smoezen
3. Spannend vertellen
4. Maak er iets anders van

C. Na de voorstelling

5. Kringgesprek
6. Heb je 't al gehoord?
7. Roddelrondje
8. Het Toetje van de Tovenaar - reclames maken
9. Dialogen schrijven
10. Stripverhaal



Tekst: Margriet van Galen



Inleiding

De voorstelling 'Beestenspul' van het Verhalenbedrijf is gebaseerd op de Indonesische vertellingen over de kantjil. De verhalen zijn te vergelijken met onze Reintje-de-Vos-verhalen en met de Anansiverhalen uit Afrika en Suriname. Ook in de kantjilverhalen uit Indonesië spelen sprekende dieren een hoofdrol. Dieren die precies op mensen lijken en die eigenschappen bezitten die voor iedereen herkenbaar zijn.

Kantjil is een klein dwerghertje. Zo klein dat hij het in een lichamelijke krachtmeting snel zou afleggen tegen roofzuchtige dieren, zoals bijvoorbeeld Tijger, die dol is op lekkere kantjilhapjes. Maar Kantjil is slim en door zijn slimheid weet hij steeds te overleven. In de verhalen weet Kantjil vooral Tijger met zijn prachtige verhalen om de tuin te leiden.

Marco Holmer van het Verhalenbedrijf vertelt het verhaal van de kantjil zonder veel poespas. Een paar kleine instrumentjes en enkele voorwerpen als een boomblad en een tennisracket helpen hem om de sfeer neer te zetten waarin we ons het verhaal van de kantjil goed kunnen verbeelden.

In deze lesbrief staat, net als in de verhalen van de kantjil, het thema 'Wie niet sterk is, moet slim zijn' centraal. Ook als je klein bent, hoef je de sterksten niet alles te geven wat ze willen. Je kunt proberen de wereld naar je hand te zetten, want: wie niet waagt, die niet wint.

Inhoud van de voorstelling

Kantjil droomt ervan om een keer worteltjes te eten, in plaats van altijd alleen maar gras. Maar als hij bij het worteltjesveld wil komen, moet hij eerst langs Tijger, en die krijgt dan natuurlijk de kans om een lekkere kantjilpastij te kunnen verorberen. Maar Kantjil kan het smakelijke beeld van de worteltjes niet uit zijn hoofd zetten, dus hij gaat het toch proberen. Tot drie keer toe kan hij Tijger met een smoes om de tuin leiden.

Maar als hij door de krokodillen naar de overkant van de rivier is gekomen, wacht daar nieuw gevaar; een mens, Pa Kromo. Deze sluit hem op in een kooi en zo wordt Kantjil weer door Tijger gevonden. Ook deze keer bedenkt Kantjil echter een list. En hij zorgt er zelfs voor dat hij veilig thuis wordt gebracht.

Na dit avontuur besluit Kantjil dat hij voortaan alleen nog maar gras zal eten....

Lessuggesties om uit te voeren vóór de voorstelling

1. Tijger

In de voorstelling Beestenspul moet Kantjil, het kleine dwerghertje, ervoor zorgen dat Tijger, zijn grote vijand, hem niet opeet. Hij vertelt Tijger dan over de grote tovenaars Soliman.

Vraag aan de leerlingen:

- Wat zou jij doen als je een tijger zou tegenkomen?
- Wie zou je te hulp roepen?
- En als je nou een kleine kantjil was, welk dier zou je dan te hulp roepen en waarom?
- Als je op straat ruzie krijgt met een groter kind, vertel je dan ook wel eens over je grote broer of je sterke vader of oom bij de politie? Wat vertel je dan precies om dat grotere kind bang te maken?
- Wie heeft er nog andere ideeën voor kletsverhalen die je kan vertellen om een groot kind dat je wil pesten, bang te maken?

2. Smoezen

De kleine Kantjil kan prachtige kletsverhalen vertellen, die de Tijger gaat geloven. Kantjil vertelt smoezen om niet gegrepen te worden door Tijger en uiteindelijk zijn zin te kunnen krijgen: de worteltjes. Kunnen de leerlingen ook mooie smoezen bedenken? Bijvoorbeeld voor:

- als je te laat op school komt,
- als je te laat thuis bent voor het eten,
- als je je huiswerk of klusje in huis niet hebt gedaan
- als je je eten niet lust
- als je heel graag ergens heen wilt gaan, waar ook je vriend(inn)en naartoe mogen
- als je iets heel graag wilt hebben

Verdeel de klas in tweetallen (of drietallen) en laat de leerlingen samen een toneelstukje voorbereiden waarin het ene kind de ander een smoes moet vertellen om te verklaren waarom het te laat is, niet eet, iets niet gedaan heeft, ed. Daarna laat u de groepjes hun smoezenverhaal uitspelen.

Als u de opdracht niet met alle kinderen tegelijk wilt doen, dan kunt u de opdracht ook meteen klassikaal uitvoeren. U geeft dan zelf de situatie aan, laat kinderen een eigen smoes bedenken en u wijst steeds twee kinderen aan die de situatie mogen uitspelen.



3. Spannend vertellen

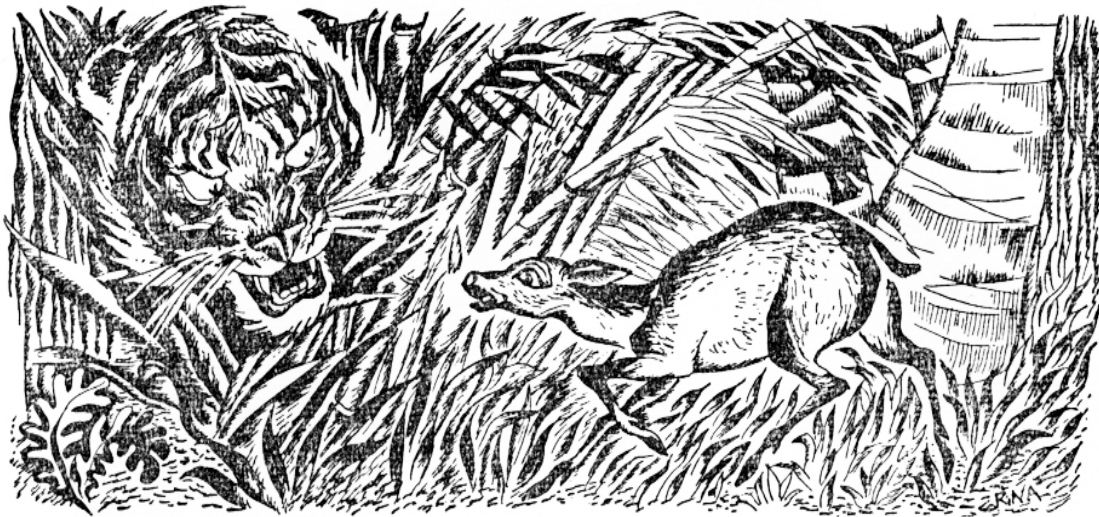
De voorstelling 'Beestenspul' is een vertelvoorstelling. Het is geen theatervoorstelling, waarin verschillende spelers met elkaar een verhaal spelen, maar in 'Beestenspul' vertelt de speler een verhaal aan het publiek. Hij doet dit met heel weinig middelen, vooral met zijn woorden. Maar je kunt een verhaal ook zo vertellen dat het spannend wordt: met je gebaren en de manier waarop je je stem gebruikt.

Laat steeds een ander kind een stukje tekst op een spannende manier voorlezen. Dat kan bijvoorbeeld een stukje uit een voorleesboek zijn. Of een tekst als:

'Het was een pikdonkere nacht. Er zaten zeven rovers rond het kampvuur. De hoofdmans zei: 'Pedro, vertel 'ns een verhaal! En Pedro begon....'

Probeer er met de klas achter te komen wanneer een verhaal spannend wordt verteld.

Wanneer vinden de luisterende kinderen het spannend worden? (b.v. door verteltempo, stiltes, oogcontact, door de stemhoogte, door hard of zacht te spreken, ed.)



4. Maak er iets anders van

Bij het vertellen van een verhaal kun je gebruik maken van voorwerpen die je helpen om je verhaal goed te verbeelden. In de voorstelling 'Beestenspul' wordt het verhaal verteld met een paar kleine voorwerpen: een blad, een tennisracket en een paar muziekinstrumentjes. Het tennisracket wordt op een bijzondere manier in het verhaal gebruikt.

- Verzamel enkele simpele voorwerpen, zoals een stok, een stuk touw, een kleine hoepel.
- Pak bijvoorbeeld de stok en doe alsof u ermee gaat vissen, een orkest dirigeert of viool speelt. De leerlingen mogen raden wat er wordt uitgebeeld.
- Vraag de leerlingen vervolgens wat het voorwerp nog meer zou kunnen voorstellen, wat je er nog meer mee kunt doen. Laat leerlingen die een idee hebben, dit uitbeelden, terwijl de andere leerlingen mogen raden welk voorwerp wordt bedoeld.

Lessuggesties om uit te voeren na de voorstelling

5. Kringgesprek

Geef de kinderen de gelegenheid om na de voorstelling even te vertellen wat ze van de voorstelling hebben gevonden. Stel vragen om de voorstelling bij de leerlingen terug te halen:

- Snapte je het verhaal? Wat was er onduidelijk?
- Weten de leerlingen nog welke listen de Kantjil allemaal verzonnen heeft om de Tijger om de tuin te leiden?
- Welke list vonden ze het grappigst en waarom?
- Wat vonden de leerlingen van de Tijger? En wat van de Kantjil? Wat zijn de belangrijkste eigenschappen van deze dieren in het verhaal?
- Weten de leerlingen nog welke spullen de verteller gebruikte bij het vertellen van het verhaal? Gebruikte hij deze voorwerpen ook op verschillende manieren? Welke dan?
- Hebben de leerlingen nog opgelet hoe de verteller zijn verhaal vertelde. Vinden zij dat hij spannend of grappig vertelde? Waarom vinden zij dat?

6. Heb je het al gehoord?

De verhalen van de Kantjil staan nu op schrift, maar vroeger werden ze doorverteld. Er veranderde dan nogal eens iets aan het verhaal, omdat er stukjes in het verhaal werden weggelaten of juist overdreven werden.

Je ziet het ook vaak als mensen een roddel doorvertellen. Het verhaal kan dan steeds sappiger en vreselijker worden.

- Vraag een leerling om één van de listen van de Kantjil aan zijn buur in de kring te vertellen, alsof hij het verhaal naderhand gehoord heeft van iemand die alles gezien heeft (bijvoorbeeld een vogel of een aap):

'Heb je het al gehoord? De Kantjil heeft de Tijger verslagen. Het ging zo.... '

Degene die het verhaal heeft gehoord, mag het doorvertellen aan zijn buur in de kring en daarna kan het verhaal nog eens doorverteld worden. Vraag de andere leerlingen om op te letten waar het verhaal verandert door een andere verteller.

7. Een roddelrondje

Probeer met de leerlingen in de klas nu een overdrijfverhaal te maken. In het begin is het verhaal nog een beetje gewoon, maar als het verhaal weer doorverteld wordt wordt een stukje uit het verhaal een klein beetje erger gemaakt. Een goed voorbeeld van zo'n roddelrondje met overdrijven in het doorvertellen is het gedicht/ liedje van Annie M.G. Schmidt over Hendrik Haan uit Koog aan de Zaan die de kraan heeft laten open staan. De eerste dame vertelt dat het huis is ondergelopen, de tweede dat de straat is ondergelopen, de derde dat de stad is ondergelopen en niemand meer in leven is. Uiteindelijk komt Hendrik Haan zelf aangelopen en hij vertelt dat de keukenmat alleen een tikje nat was.

Het roddelrondje wordt in de kring verteld. Geef zelf de eerste aanzet tot het verhaal, bijvoorbeeld: 'Heb je het al gehoord? De hond van de buuren is gisteren aangereden door een auto. De buurvrouw had hem net een plasje laten doen in het park en toen ze bij de zebra kwamen liep hij zomaar de straat op!!'

Daarna mag de volgende in de kring iets toevoegen aan het verhaal om het een beetje te overdrijven.

8. Reclames maken: Het toetje van de tovenaar

De leerlingen hebben gehoord hoe Kantjil Tijger helemaal verlekkerd maakte met de beschrijving van het heerlijk Toetje van de Toveraar. In werkelijkheid was het toetje een grote berg van beestenpoep.

Vraag de leerlingen om een reclame te verzinnen waarmee ze het Toetje van de Toveraar aanprijzen.

Er zijn voor het maken van de reclame verschillende vormen te bedenken:

- De leerlingen kunnen individueel een reclametekst schrijven, en er eventueel een illustratie bij maken
- De leerlingen kunnen een kookrecept schrijven hoe je het Toetje van de Toveraar kunt maken, met allerlei rare ingrediënten en manieren van bereiden.
- De leerlingen kunnen in groepjes een reclame- toneelstukje maken, waarin het overheerlijke toetje wordt aangeprezen.

9. Dialogen schrijven

Vraag aan de leerlingen of ze nog andere voorbeelden weten van koppels waarin een sterk dier of mens steeds ruzie heeft met een zwak dier of mens, bijvoorbeeld: de wolf en een geitje, Tom en Jerry, Popeye en Brutus, een vos en een kip.



Verdeel de leerlingen in groepjes van twee kinderen. Elk van hen neemt een rol op zich, óf die van de zwakke, óf die van de sterke. Dus het ene kind is Kantjil, het ander kind Tijger, of Tom en Jerry.

Vraag dan aan de leerlingen om met elkaar een dialoog te schrijven. Een van de twee begint iets te schrijven aan de ander. De ander antwoordt op papier. Daarna geeft de eerste weer antwoord, enz.

Geef de kinderen bijvoorbeeld 5 minuten om zo'n dialoog te schrijven.

Eventueel kunnen de leerlingen ook allebei een dialoog beginnen en dan beurtelings op het ene vel en het andere vel schrijven.

Als het voor de leerlingen moeilijk is om vlot te schrijven, kan de opdracht ook worden omgezet in een gesproken dialoog.

10. Stripverhaal

.Een verhaal kun je op verschillende manieren vertellen: door het met je mond te vertellen, door het op te schrijven, maar ook door het te spelen of in een stripverhaal te laten zien. Maar hoe het verhaal ook verteld wordt, er moet altijd een begin, een verloop en een eind aan het verhaal zitten.

- Vraag de leerlingen om zelf een kort Kantjil- Tijger verhaal te bedenken, of een verhaal over Vos & Kip, Tom & Jerry of Popeye & Brutus. In het verhaal staat het thema: 'wie niet sterk is moet slim zijn' centraal.

De leerlingen kunnen dat individueel doen of in tweetallen (zoals bij de dialoog). Vraag hen daarna om het verhaal in een strip uit te werken. Ze mogen hiervoor 5 plaatjes bedenken.

- Een variatie hierop is de opdracht om in groepjes een stripverhaal te bedenken en dit tezamen in de vorm van tableaux (stilstaande beelden waarin een situatie wordt uitgebeeld) te presenteren. Ook hiervoor mogen er slechts 5 plaatjes / tableaux bedacht worden om het verhaal duidelijk te maken. Eventueel kan een ander kind dat niet mee uitbeeld, een kort verhaal vertellen bij de beelden.

